DISSERTATIO MEDICO-PRACTICA INAUGURALIS

DE

VOMITU.

QUAM,

ANNUENTE DEO TER OPT. MAX.

Ex Auctoritate Magnifici Rectoris,

D. ADRIANI VAN ROYEN,

MEDICINÆ DOCTORIS, EJUSDEMQUE FACULTATIS UT ET BOTANICES IN ACAD. LUGD. BAT. PROFFESSORIS ORDINARII.

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI *Consensu,*
& *Nobilissimae* FACULTATIS MEDICÆ *Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis rite ac legitime consequendis,

Eruditorum Examini submittit

PETRUS JOSSELET, Dordraco-Batavus.

Ad diem 4. Maji 1742. horâ locoque solitis.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud GEORGIUM WISHOFF, 1742.

VIRO INTEGERRIMO

D. D. HENRICO JOSSELET,

APUD DORDRACENSES MERCATORI SAGACISSIMO, PATRI SUO CHARISSIMO; OMNI FILIALI AMORE ET OBSERVANTIA AD ROGUM USQUE COLENDO, OBSERVANDO

Hanc Dissertationem ut & se ipsum summa animi demissione

D. D. D.

PETRUS JOSSELET.

DISSERTATIO MEDICO-PRACTICA INAUGURALIS DE

VOMITU.

§. I.

Olestissimis & frequentissime occurrentibus pathematibus merito annumeratur *Vomitus*, qui Medicis audire solet *violenta per os expulsio, primo eorum, quæ œsophago, ventriculo, dein intestinis, & tandem etiam visceribus eo sese evacuantibus continebantur.*

§. II. Distinguitur *Vomitus* in artificialem, ope Emeticorum exhibitorum excitatum, & naturalem, (si ita nominare liceat) sine vomitoriis usurpatis contingentem, de qua ultima specie tantum agere nobis proposuimus.

§. III. Naturalis (§. 2.) rurſus dividitur (α) in Idiopathicum, cujus cauſa in ventriculo ſedem habet; (β.) in ſympathicum, cujus cauſa aliis partibus inhærens in ſtomachum defertur, aut eum in conſenſum trahit; (γ) in ſymptomaticum, nullum ægro levamen afferentem; (δ) in criticum, materiem morboſam evacuantem, inſequente morbi vel magna imminutione, vel integra ablatione.

§. IV. *Vomitum* antecedere ſæpius ſolent proſtratio appetitus, faſtidium cibi potuſque, moleſtiſſimus ſub ſcrobiculo cordis ſenſus tenſivus, gravans, mordens, urens; laticis ſalivalis, muci oris, faucium patriumque vicinarum, largior excretio; quod phœnomenum *Seni Venerando* jam obſervatum, & adnotatum invenitur in *Coacis Prænotionibus p. m.* 208, ubi dicit, *qui vomituri ſunt; prius illi ſalivant.* Quibus increſcentibus oritur anxietas circa præcordia, inquietudo, dyſpnœa, cardialgia aliquando moleſtiſſima: hiſce frequentius junguntur capitis dolor gravativus, tenſivus, ſcotomiæ, pallor faciei, quandoque rubor, labii inferioris tremor, nauſea h. e. irritus vomendi conatus cum ideâ horroris; exploſio materiæ flatulentæ, elaſticæ, ſaporis odoriſque ingrati, diverſi, tandem ſubinde parca liquidi copia in fauces ejici ſolet.

Hæc molimina alternatim repetentia eo uſque increſcunt, augentur, ut tandem ſuccedat vomitus materiæ variæ, pro ejus duratione, vehementia, diverſa ſaburræ humorumque in primis viis præſentia, conſtitutione &c.

§. V.

§. V. Jam instituti ratio exigit, ut caussas Emeseos proximas breviter inquiramus, quæ in duas classes facilioris intellectus gratiâ dividi posse videntur, quarum prima caussas in ventriculo, oesophago & intestinis, altera in partibus vicinis circumjectis positas continent.

§. VI. Primæ classis (§. 5.) caussa ventriculo inhærens videtur esse perversus motus peristalticus, qui in statu naturali, ab ore ventriculi superiori lenta & successiva fibrarum muscularium contractione versus pylorum, & hinc porro per intestinorum tractum, deduci solet, jam autem a pyloro itinere plane contrario versus Cardiam convulsive tendit., quo cavitas stomachi multum imminuitur, contrahitur, ejus contenta valide premuntur versus orificium sinistrum, eoque aperto in oesophagum expelluntur, cujus, ut & faucium, fibrarum muscularium convulsivâ contractione accedente ulterius propelluntur, & sic novâ vi additâ per os satis violenter expelluntur. si autem *Vomitus* sit violentior protractiorque, Intestinorum tenuium, saltem duodeni, motus vermicularis inversio accedere videtur, quâ eorum contenta naturaliter versus saccum Coeci deferri solita in ventriculum retro aguntur.

§. VII. Secundæ Classis (§, 5.) causæ censentur convulsivæ contractiones musculorum abdominalium, qui sunt Obliqui externi, Obliqui interni, Transversi, Recti abdominis, Pyramidalesque, in vomitu (ut quotidiana experientia ad oculum docet) abdomen summa vi intro prementes,

tes, conſtringentes, hinc abdominis cavitatem multum imminuunt, viſcera ejus, hinc & Ventriculum maxime comprimunt, ejus parietes ad ſe invicem propius adducunt, ejuſque motu antiperiſtaltico convulſive ſimul agente contentorum per ſuperiora expulſionem ſummopere adjuvant. An autem Diaphragma ſimul cum dictis muſculis in convulſionem rapiatur, diſputatur inter Doctos, quorum plurimi hoc affirmant, quoniam autopſia illud in canibus vomentibus apertis demonſtrare videatur, & ſic vomitus optime explicari poſſit, cum hac ratione contentorum ventriculi, ſecundum hanc opinionem, inter Diaphragma & muſculos abdominales convulſos, tanquam intra prelum poſiti, valida verſus ſuperiora ejectio facillime intelligatur; Alii hoc negant adſerentes maxime dubium eſſe, an hocce ex convulſione nervorum aliorum abſciſſorum, dilaceratorum, irritatorum, in Diaphragma per conſenſum delata oriatur; urgent porro muſculorum abdominalium quinque paria fortiter convulſa, ipſis videri obeſſe Diaphragmatis ſpaſmo, & eum in animalibus vivis ſub actu vomitus apertis obſervari ob abdominalium muſculorum diſſecatorum reſiſtentiam, & actionem pro maxima parte imminutas. Quid proprie obtineat, altiori ingenio præditis determinandum relinquo.

§. VIII. Spaſmodicam muſculoſæ ventriculi tunicæ conſtrictionem, a pyloro verſus cardiam vi ſatis valida agentem in vomitu obtinere, immo vel ſolam abſque partium circumjectarum auxilio eum pro-

producere posse per experimenta in vivis animalibus, post assumtum emeticum, apertis, capta docuit Celeb. *Wepferus in Histor. Cicut. aquat. Cap.* 15. *p. m.* 281. & *Cap.* 8. *p. m.* 112. Hinc vomitum duplici modo fieri, quibusdam placet, vel per caussas primæ Classis (§. 6.) solas, ut in experimentis Wepferi mox citatis; vel per causas primæ & secundæ Classis (§. 7.) conspirantes, simulque unitâ vi agentes; sed rarissime priori modo vomitum observabis, nec nisi in paucissimis Euemeticis, ventriculo modice repleto, cæterum fere semper musculos abdominales convulsive motos reperies.

§. 9. Convulsivæ partium (§. 6. & 7.) indicatarum contractionis Causa proxima videtur esse violentior spirituum per nervos in fibras harum partium musculares influxus & determinatio.

§. X. Investigatis breviter Caussis Vomitus proximis, ad remotas accedimus, quæ sunt omne illud, quod extendendo, premendo, irritando nervos ventriculi, partes (§. 9.) aut facile convellenda viscera stimulat, sive Caussa illa vellicans iis immediate applicata sit, sive aliis partibus ope nervorum iis communicantibus.

§. XI. Inter remotas referuntur I°. Esculenta & potulenta quæcunque nimia copia ingesta, præsertim majores solidorum boli nimis festinanter devorati; hisce enim Ventriculi fibræ maxime gravantur, & in convulsivum rapiuntur motum, ut materiem sibi molestam excludant, hinc qui nimium Baccho & Ventri indulgent, toties inter

B sym-

symposia & Commessationes, intemperantiæ suæ poenas luunt. II. Ingesta qualitate peccantia, qualia sunt nimis oleosa, pinguia, viscosa, indigestilia, acria in subjectis tenerioribus, sensilioribus. III°. huc refer Venena.

§. XII. Huc pertinent variæ in ventriculo Saburræ, ut est I°. Saburra pituitosa, glutinosa, mucosa in ventriculo fluctuans, quæ in filamenta sæpe divisa irritando nervorum papillas interioris stomachi tunicæ, eum in spasmum sollicitat. Hæc *Causas habet antecedentes farinosa cruda, austera immatura, inopiam boni sanguinis, debilitatem Vasorum, viscerum, bilis, imminutum motum animalem, dissipationem liquidioris per laxata Vasa secernentia, retentionem crassioris debilitate instrumentorum excernentium.* ut habetur *Aphor.* 69. *Divi Boerhaavii* quondam Præceptoris mei æstimatissimi.

II°. Saburra acida magna copia collecta, sua acredine irritando ventriculum aliquando in Vomitum rapit; Hæcce causa frequentius in infantibus obtinet, in quorum stomacho lac suam sæpe sequens naturam acidum fit, & hinc coagulatur, compingitur in unam massam gravem, acremque, quæ sensim acrior, acidiorque facta, lacti ingesto labem communicat, totam tenellorum oeconomiam turbat, & inter plurima symptomata Emesin producit. Vide *Boerhaavium Aph.* 1354. & 1355.

III°. Saburra acris putrida, oleosa rancida, biliosa, vario modo & gradu corrupta, ut est vitellina, porracea, æruginosa, isatodes, in febribus con-

continuis sæpe vomitus caussa existit.

IVo. Materiei Atrabiliariæ per quamcunque caussam in motum deductæ in ventriculi cavum depositio, cui in summum ferocitatis gradum evectæ nunc acrimonia acerrima acida, cum terrâ fermentans, metalla rodens, nunc acrimonia alcalina salina, aut oleosa putrefacta juncta est.

Vo. Vermes varii generis in ventriculo hospitantes, qui rependo, rodendo, terebrando vomitum producunt.

VIo. Sanguinis ex ventriculi vase quomodocunque aperto in ejus cavum effusio, qui vel quantitate, vel putrida acrimonia, si diutius stagnaverit, vomitui ansam dat.

§. XIII. Ventriculi inflammatio diræ Emeseos sæpe caussa existit, cui si succedat suppuratio, vomicam vel tectam vel apertam producens, vomitui chronico causa nata est: vomica enim clausa pus retentum acre fit, vicina consumit, erodit, vellicat, & hinc fibras stomachi in spasmos irritat: vomica autem versus cavum ventriculi rupta, materies purulenta in illud effunditur, quæ si morâ acrior, putrida evaserit, similia producit; præterea si pars illa ulcerosa aperta ab acri attingatur, aut per ingesta extendatur, nemo non videt facile vomitum induci. Gangræna autem & Necrosis ventriculi inflammationi superveniens huc referenda, ut & scirrhi cancrique varias stomachi partes obsidentes.

§. XIV. In morbis contagiosis, Epidemicis, ut Variolis, Morbillis, febribus malignis, pestilentia-

libus, ac exanthematicis initio sæpe vomitus gravissimi observantur; quoniam miasma per salivam, ut videtur, in ventriculum delatum ejus partes nervosas, & vascula obsidere in initio videtur, inque iis primam tragœdiæ scenam ludere, immo ibi frequenter topicas excitare inflammationes; unde observant Practici, quod in peste vomitus plerumque cesset, ubi per superficiem corporis externam apertam larga sudorum, hinc & materiei venenatæ expulsio fit. Hinc ubi in morbo varioloso pustulæ efflorescunt, vomitus plerumque sublatus observatur, quoniam acre illud θεῖον τι prius ventriculo insinuatum, ad corporis superficiem determinatum, depositum est.

§. XV. Vomitus sæpe funestus oritur, ubi materia arthritica, podagrica versus membra, aliasque partes minus nobiles deponi solita, a quacunque causa retinetur & in venticuli vascula defertur, vel ubi eadem jam in loca sibi propria delata retropellitur per applicationem incautam narcoticorum, refrigerantium, constringentium, incrassantium; hinc quam providus in hisce Medicus esse debeat intelligitur.

§. XVI. Vomitus rariores caussas aperta docuerunt cadavera, quales sunt duplex ventriculus, Ductus cholidochi vitiosa in ventriculum, vel nimis prope pylorum insertio; Pylori cavum nunc fere integre, nunc plane abolitum a tumoribus scirrhosis, steatomaticis, nummis deglutitis, coalitu, occalescentia cartilaginea. Has & plures alias caussas in cadaveribus detectas ex observatori-

ribus congeſſit Clar. *Bonetus in Anatom. Pract. Tom.* 2. *Libr.* 3. *Sect.* 8.

§. XVII. Jam videamus quænam in aliis partibus hærentes cauſæ vomitum producant, quarum præcipuas tantum indicabimus, ne hæ pagellæ nimium increſcant. Huc redigi merentur;

I°. Quæcunque inteſtina laceſcunt & in ſpasmos irritant, qualia ſunt (§. 12.) recenſita; hæc enim inteſtinorum motum vel invertere, vel ventriculum mediantibus membranis & nervis communibus in conſenſum trahere poſſunt, hinc doloribus Iliacis, colicis, toties vomitus ſupervenit.

IIo. Quæcunque inteſtinorum cavum vel maxime imminuunt, vel integre tollunt, & hinc tranſitum chyloſæ & fæculentæ materiæ impediunt; hæc enim collecta, ſtagnando ſenſim acrior redditur, & tam copia quam ſtimulo inteſtinorum motum periſtalticum invertere videtur, quo contenta eorum, præſertim ſi accedat muſculorum abdominalium convulſio, verſus ſuperiora minus reſiſtentia, & tandem in ventriculum propelluntur, qui tunc ſimiliter irritatur. Multiplices autem tales cauſſæ habentur, quæ ſub titulo paſſionis iliacæ paſſim apud Auctores recenſentur.

§. XVIII. Inter cauſſas remotas numerantur.

Io. Inflammationes Oeſophagi, viſcerum fere omnium abdominalium & partium circumjectarum, ut inteſtinorum, jecoris, pancreatis, lienis, meſenterii, omenti, renum, ureterum, veſicæ, diaphragmatis: irritatio enim harum partium facile communicatur ventriculo: præterea hiſce partibus

inflammatione correptis a ventriculo impleto fit pressio, irritatio, unde in convulsiones aguntur, quæ ventriculum in consensum rapiunt, qui mirus est inter viscera abdominalia, partim dependens a nervorum communicatione, consensu, partim a membranarum exteriorum continuatione: docent enim Anatomici omnia fere viscera abdominalia extimam membranam agnoscere unam eandemque continuatam a peritonæo derivandam, hinc mirus viscerum abdominalium inter se, præsertim autem cum ventriculo nervosissimo consensus.

IIo. Abscessus imprimis aperti pancreatis, mesenterii, hepatis, intestinorum, &c., qui partim pressione, præcipue autem materiei purulentæ, saniosæ, amurcosæ in cavum intestinorum defluentis, & sæpe in ventriculum regurgitantis, irritatione vomitum producunt.

IIIo. Earundem partium scirrhi, ut & cancri tam occulti quam præsertim ulcerati, materiem saniosam, subtilem, acerrimam, fœtidam, cadaverosam, rodentem fundentes: huc refer tumores quoscunque partium ventriculo vicinarum.

IVo. Calculi renum, ureterum, vesicæ felleæ.

§. XIX. Varias capitis & encephali læsiones, morbos sequitur vomitus; sic Phrenitidem sæpe comitatur æruginosus, vulnera, contusiones capitis & cerebri biliosus. *Hippocr. Sect. 6. Aph.* 50. *quibus perscissum fuerit Cerebrum, his necesse est febrem & bilis vomitum supervenire.* Immo dolores vividi, & convulsivi aliarum partium motus, sæpe vomitum sympathicum per nervorum consensum

pro-

producunt, hinc in multis operationibus chirurgicis, ut depositione cataractæ, aliisque vomitus sæpe oritur.

§. XX. Vomitum producere valent, quæcunque inordinatum liquidi nervosi motum excitant, ut sunt I°. Paroxysmi Hysterici, Hypochondriaci. II°. Animi affectus imprimis calidi, ira, excandescentia, qui vomitum biliosæ vario modo corruptæ materiæ sæpe producunt. III. Agitationes insuetæ, per navigationes, vectiones in curru, præsertim inversas; concussiones, circumgyrationes; hinc si Domicellarum delicatularum sedile agites ipsis vertiginem, nauseam, si pergas, vomitum produxeris; caussa quandoque levissima spiritus turbando Emeticum evadit, sic sola pulveris Tabaci in nares subtractio, in debilibus sexus amabilis subjectis non assuetis, sæpe spirituum motum ita perturbat, ut sequatur vomitus. Innumeræ fere caussæ habentur quæ spirituum motum turbando in debili, & facillime mobili genere nervoso præditis subjectis, vomitum producunt, quorum enumerationi non immorabor, ne L. B. fastidium moveam.

§. XXI. Graviditas inter caussas referri solet: gravidis enim primis præcipue gestationis mensibus vomitum familiarem esse, vel vulgo notissimum est, qui oriri præcipue videtur, quoniam in plerisque utero gerentibus sanguinis menstrui excretio cessat, qui tamen ab Embryone parvulo non potest absumi, hinc necessario debet fieri plethora, quæ vasa ventriculi ut & viscerum abdominalium

ex-

extendit, ipſis extenſis dolorem creat, & ſic has partes in convulſiones irritat, hinc ille vomitus circa quartum menſem plerumque ceſſat, quoniam plethora abſumitur in nutrimentum grandioris tum facti fœtus. Eadem ratio videtur eſſe cur ſæpe puellæ a ſuppreſſione menſium, ut & viri a ceſſatione fluxus hæmorrhoïdalis vomitu vexantur.

§. XXII. Datur & vomitus criticus maxime ſalutaris, quando natura materiem morboſam, in quibuſcunque corporis partibus exiſtentem, prægreſſa coctione præparatam, in ventriculum & inteſtina deducit, quo inde ſe per ſuperiora levare poſſit, ut obſervant Practici circa dies criticos in febribus acutis, ut & intermittentibus, aliisque morbis.

§. XXIII. Viſis præcipuis cauſis remotis, breviter percurramus ea, quæ vomitu rejiciuntur, ut ſunt ingeſta quocunque ſub titulo, ſaburræ ab ingeſtis non bene aſſimilatis relictæ, quales ſunt glutinoſæ, acidæ, putridæ rancidæ, bilioſæ; ſaliva, mucus oris partiumque vicinarum, faucium, oeſophagi; ſubtilis humor ex arteriolarum in iis locis exhalantium finibus emiſſus; liquor gaſtricus in ventriculo ſemper præſens, ex ultimis arteriarum gaſtricarum finibus in ejus cavum apertis ſecretus; humor lentior, mucoſus in glandulis gaſtricis ſeparatus, & in ventriculi cavum excretus. His adde morboſa quæcunque, ut ſanguinem, materiem purulentam, ſanioſam, gangrænoſam, cancroſam, vermes, lapillos &c. in ventriculo præter naturam conſtituta; hæc naturaliter vel etiam

præ-

præternaturaliter in ventriculo præſentia in vomitu incipiente & leniori plerumque excerni ſolent, ſi vero idem ſit violentior, diutius continuatus, contenta inteſtinis tenuibus ventriculo præſertim proximis, eo deferri videntur, & expelli, quæ ſunt ingeſta actiones manducationis, ventriculi, & inteſtinorum paſſa, mixta humoribus ibi naturaliter præſentibus, qui ſunt liquor entericus, ex finibus vaſorum arterioſorum exhalantibus, emiſſus; humor glutinoſus ex glandulis Peyerianis ſeparatus, & in cavum inteſtinorum excretus; humor ex Pancreate notabili quantitate per ductum Wirſungianum in duodenum inſertum, depromptus; bilis cyſtica, hepatica, per ductum cholidochum in duodenum patentem, qui tres humores in Vomitu vehementi, protracto, inſigni quantitate excernuntur. Quibus adde morboſa quæcunque in inteſtinis contenta, ut ſanguinem, pus, ſaniem, ichorem gangrænoſum, cancroſum, vermes ſimiliave animalcula, lapillos &c. Fæces ex ipſis inteſtinis craſſis nonnunquam Vomitu ejectas, quin & enemata, & ſuppoſitoria ano immiſſa, obſervant plurimi practici. vide Celeb. *Sydenh. p. m.* 75. *&* *p.* 208. *River. L.* 10. *Cap.* 2. *p.* 294. licet valvula Tulpiana ad finem Ilei poſita, ita conſtructa, ut materiæ fæculentæ ex ileo in ſaccum cæci egreſſum concedat, regreſſum impediat, obſtare videatur; ſed in illis caſibus illa valvula videtur fuiſſe aut relaxata, aut ſuperata.

C §. XXIV.

XXIV. Quum autem ventriculi & inteſtinorum tunicæ in vomitu convellantur, hinc glandularum viſcidus humor uberius ſecernitur, emungitur, humores ex arteriarum finibus, in eorum cavum apertis, largiori quantitate excernuntur, & ſiquidem, per alternatim repetitas muſculorum abdominalium contractiones convulſivas, viſcera abdominalia quam maxime premantur, concutiantur, agitentur, hinc humores in iis majori copia ſecernuntur, & in inteſtina derivantur, unde liquores pancreatici, & hepatici, & humores ex viſceribus abdominalibus, ſeſe in hepar evacuantibus, maxime emungi poſſunt. Hinc ſtructuræ & actionum corporis gnaris ratio maximæ per vomitum violentum quantitatis ejectorum non latet.

§. XXV. Præter effectus evacuatorios, quoſdam ex præcipuis noſtro ſcopo accommodatos adjungemus, inter quos occurrunt motus ſanguinis auctus, quod pulſus auctus, calor, ſudoris expreſſio docent. Quandoque rubor, tumor oculorum, faciei, capitis, vertigo, ſenſuum obnubilatio, immo & Apoplexia Emeſi fortiori ſuperveniunt, quæ oriri præcipue videntur ab Aorta, & Vena Cava adſcendente per convulſiones abdominalium (ſi vehementiſſimæ fuerint) nimis compreſſis, unde ſanguinis verſus inferiora iter ob majorem reſiſtentiam maxime impeditur, hinc cruor per carotides externas, & internas, majori copia & impetu propellitur, unde vaſa in externis conſpicua valde implentur, diſtenduntur, hinc tument, rubent: vaſcula autem capitis & encephali repleta diſtenduntur,

tur, tument, & cerebri ſubſtantiam nervoſam comprimunt; hinc ſpirituum motum impediunt, turbant, & ſenſuum obnubilationes, immo & Apoplexiam inducunt; quandoque cerebri vaſa adeo diſtenduntur, ut rumpantur, liquida effundant, quæ compreſſione Apoplexiam funeſtam inferunt. Non raro vehementiori vomitui junguntur cordis palpitationes, animi deliquia, ſudores frigidi, ob tantam cordi reſiſtentiam, per compreſſionem arteriæ aortæ natam, ut ſe evacuare non poſſit, hinc ejus palpitatio, animi deliquium, ejuſque effecta. Violentiori vomitui ſuperveniunt haud raro convulſiones aliarum partium, paſſio iliaca, hernia. Inter effectus vomitus pertinacis recenſentur atrophia, debilitas, acrimonia alcaleſcens, ſiccitas, & quæ hinc ſequuntur: ſi enim continuo ingeſta rejiciuntur, fieri non poteſt, quin ob humorum aſſimilatorum jacturam, & defectum materiæ nutritıtiæ, corpus fiat atrophicum, emarcidum, exſiccum, humoribus concilietur acrimonia alcalinæ proxima: effectus enim noſtræ naturæ eſt humoribus alcaleſcentiam, tanquam notam animalitatis characteriſticam, imprimere; hinc ſi hæc valide pergat, nec humores diluantur, demulceantur per novam chyloſam, blandam materiem, illa alcaleſcentia quam maxime augebitur, & alcalino proxima evadet, cujus effectus vide apud *Boerhaavium in capite de morbis ab alcalino ſpontaneo Aphor.* 85. *&* 86.

§. XVI. Diagnoſis vomitus, cum ſponte pateat, ipſi explicandæ ſuperſedere poſſumus, hinc ad ſigna cauſarum remotarum tranſimus, quibus ſi-

mul jungemus prognosin & curam, ne eadem repetendo B. L. molesti simus.

§. XXVII. Vomitus a causa (§. II. N°. I.) ex relatione ægrorum patet, bonæ notæ est, nec statim si stendus, sed sibi committendus, quoniam hac ratione omne, quod molestum ventriculo, & cruditates producere posset, via breviori expellitur; nec quicquam ad curationem requiritur, quam ut, si non sufficiens sit, irritatione faucium leniori, aut ingestâ tepidâ mellitâ, salitâve promoveatur: vomitu autem facto gratiora acida, austeriuscula, ut & aromatica spirituosa exhibeantur, ut nausea aliquando permanens tollatur, ventriculi fibræ debilitatæ roborentur. Eadem fere obtinent in vomitu a causa (N°. II.) indicata, nisi quod paulo potentius Emeticum, ut radix Ipecacuannæ, folia Asari, aut simile aliud, aliquando sit ingerendum, ut omne crudum expellatur.

Si autem Venena (N°. III.) in causa sint, hoc innotescit Medico ex ægrorum adstantiumve relatione, vel conjicitur ex symptomatibus sævissimis concomitantibus, absque manifestâ causâ productis. Quodnam autem venenum assumtum sit, investigandum, ut antidotum, si habeatur, possit exhiberi. si autem Toxicum ingestum nec notum sit, aut ars nullum suppeditet antidotum specificum, conducit oleosa blandissima, mucilaginosa, demulcentia, diluentia, magna copia successive ingerere, ut venenum, quantum fieri possit, mitigetur, diluatur, obtundatur, obvolvatur, expellatur: quin & Vomitorium promptissimum, ut est vitrio-

vitriolum album, in initio dare in multis casibus summæ utilitatis est, ut sic venenum quantum possit celerrime & integre evacuetur.

Ab hac caussa vomitus dubii & mali præsagii est. Periculi tamen magnitudinem determinant major minorque assumti toxici quantitas, major minorve vis deleteria, ejus longior aut brevior in corpore mora, violentia & multitudo symptomatum concomitantium, varia ægri temperies, constitutio.

§. XXVIII. Vomitus ex saburra glutinosa (§. 12. No. 1.) dignoscitur a caussis antecedentibus ibi citatis, ex rejectione materiæ pituitosæ, glutinosæ, ex symptomatibus & signis prægressis, ut sunt prostratio appetitus lenta absque febre, gravitas, oppletio regionis epigastricæ, sensus repletionis, lingua, os, fauces pallidæ, lentore obductæ, alvus tarda, tumens, quibus si accedant pallor, frigus, gravitas corporis, reliquaque glutinosi spontanei signa, nullum dubium superest. Ex hac causa ortus vomitus plerumque proficuus est, si quidem ejiciat materiem morbosam, copia & qualitate, peccantem, molestam; unde & ægri levamen maximum inde plerumque persentiscunt. Hinc patet minime esse sistendum, sed potius per diluentia maritata saponaceis, incidentibus, resolventibus, quin & Emetica paulo potentiora adjuvandam, ut materies peccans eo melius educatur. Quum autem facile recidiva oriatur, ob debilitatem solidorum, inertiam bilis, humores lentiores, in ægris pituita laborantibus, obtinentes, ea exhibenda ex fonte Diætetico, quæ facilis concoctio-

nis, & glutini adversa sunt, ut cibi potusque bene fermentati, aromatibus & sale conditi, jura non nimis consummata, ut & carnes animalium agilium: vitanda leguminosa, viscosa, farinosa non fermentata, dyspepta. Ex fonte Pharmaceutico subministranda ea, quæ humorum lentorem solvere, attenuare, inertiam bilis corrigere, aut ejus vices quodammodo supplere, solidorum laxitatem tollere, & amissum tonum restituere valent: quibus jungendus corporis motus per ambulationes, vectiones in rheda, equo, exercitia varia. Causa (No. 11.) dignoscitur ex diæta prægressa, ex acidis acescentibusve in corpore ob quamcunque causam debili, laxo, dein ex labiis, gingivis, lingua, ore pallidis, ructibus acidis, stuporem dentibus sæpe inferentibus, cardialgia cum sensu frigoris, fame aucta. Hic autem vomitus aliquantulum sibi committendus videtur, quo irritans materia evacuetur; si vero nimias turbas & spasmos producat, per diluentia & oleosa infringere, obtundere, sæpe expedit, ut violentiora symptomata mitigentur, præveniantur: sedato impetu & materie pro parte expulsa, convenit materiam ulterius per absorbentia terrestria, absorbentia metallica, immutantia acidum, ut sunt salia alcalina tam fixa, quam volatilia subigere, in quorum tamen exhibitione prudentia requiritur, ut modica dosis tantum exhibeatur, alias hæc acido occurrentia nimiam effervescentiam, hinc spasmos, dolores, inflationes, tormina sævissima excitant.

Porro

Porro caussæ acido ansam dantes vitandæ, corrigendæ, auferendæ. Hinc victus sit ex alcalescentibus, tam ex regno animali, quam ex vegetabili desumtus: medicamenta ingerantur, quæ viscera chylopoietica, ut & omnia solida corroborant; quibus simul corporis motus jungendus. Ubi autem infantes vomunt ob saburram acidam & materiem caseosam acrem, noscitur ex prægressis ructibus acidis, flatibus, borborygmis, fæcibus viridibus, materie caseosa viridescente sursum ejecta. Hic vomitus sæpe funestus in infantibus, quoniam dirissimæ convulsiones, Epilepsiæ, & pessima quæque symptomata sæpe junguntur. Annitendum autem ut acrimonia acida vel obtundatur per oleosa blanda, vel per absorbentia terrestria parcâ dosi, sæpius repetita, & coagulum resolvatur per saponacea artificialia, biliosa, ut bilem lupi piscis, anguillæ, similiumve, resolutum expellatur per purgantia simul roborantia. In hunc finem Practicis familiare est infantibus exhibere Mixturas ex aq. Carmin. additis lap. 69, corall. rubr. Sapon. Venet. & Rhabarbarinis, vel similibus.

Qui vomitus a saburra biliosa acri putrida (No. III.) oritur, noscitur ex diætâ antegressâ ex alcalescentibus, calidis, temperie biliosâ, calidâ, ructibus nidorosis, amaris, graveolentiâ putridi, sordibus oris, linguæ, palati, faucium putridis, amaris, horrore adversus carnes, ova, pisces, pinguia, appetitu acidorum, frigidorum, rejectione materiæ biliosæ putridæ amaræ, vario modo corruptæ, citrinæ, porraceæ, æruginosæ, isatodeos.

Ab

Ab hac causa vomitus sæpe pertinax jungitur febribus continuis, præsertim putridis. Vomitus autem hic facilioris vel difficilioris prognoseos est, pro materiæ quantitate & corruptionis gradu majore aut minore, faciliori vel difficiliori evacuatione. Quod curam attinet, vomitus hicce si nullam topicam inflammationem in visceribus, aut nullam læsionem cerebri similesve morbos pro causa agnoscit, si non sit sufficiens, promoveri debet per Emetica leniora, ut oxymel scilliticum, radicem Ipecacuannæ, observatis observandis, quo saburra acris putrida evacuetur, a qua expulsâ ægri plerumque levamen symptomatum sentiunt. Ingerenda quoque quæ bilis acrimoniam corrigunt, ut sunt salia neutra, nitrosa, acida; acido austera gratiora, acida ex succis horæis pressis, eorum rob, conditis; acida ex fossilibus igne producta, aquosis diluentibus mixta. Quibus peractis vomitus plerumque tollitur: si vero nausea & vomitus nimis urgeant, prioribus illis acidis opiata prudenter addere quandoque non abs re erit, observatis observandis, ut & externe applicare Epithemata ex reficientibus acidis, addita parca lenioris aromatis, & narcotici quantitate. Ad vomitum sedandum multum Riverio laudatur succus citri cum sale absynthii mixtus, sub actu effervescentiæ epotandus.

Causa (N°. IV.) dignoscitur ex signis morbi atrabiliarii prægressis, dein ex materia atrabiliaria picea ejecta. Hujus prognosis variat pro tenacitate, copia in corpore, acrimonia & motu materiæ

riæ majoribus, minoribus, ita ut si materiæ minor copia in corpore adsit, ejus sit minor tenacitas, minor acrimonia, & minor motus, prognosis melior sit; si autem atrabiliaria hæcce materies vomitu ejecta piceam ostendat tenacitatem, junctam acrimoniæ summæ pessimus eventus est, siquidem tunc cum teterrimis symptomatibus jungi solet vomitus; & ad mortem durare. Quantum ad curam relegabo L. B. ad Cel. *Boerhaavii Aphor. in capite de Melancholia.*

Vermes (No. v.) in caussa esse conjiciunt Practici ex prægressis titillatione, frictione narium perpetua fere, morsus & arrosionis sensu circa regionem epigastricam, post ingestum cibum plerumque minuto, nauseâ subito ortâ & sæpe improvise recurrente, pallore, emaciatione, debilitate, pulsu exili, intermittente, animi deliquiis, convulsionibus, insultibus Epilepticis, horrifica in somno expergescentia, fame auctâ cum alvi nunc fluore, nunc adstrictione, ventris inflatione, & quæ plura sunt lumbricorum signa. Quantum ad curam, vomitus hujus curatio radicalis non datur, ut facile unicuique patet, nisi vermes per Antihelmintica, vario modo intus & extus exhibita enecentur, aut expellantur. Vomitus hic majus vel minus periculum portendit pro copia, magnitudine vermium, symptomatum junctorum, prægressorum violentia.

Vomitus ex causâ (N°. VI.) allegatâ noscitur ex dolore tensivo, pungente circa regionem Epigastricam prægresso, ejecto per vomitum, cum sa-

tis magna anxietate, ſanguine, varii coloris & conſiſtentiæ, prout diutius ſtagnaverit & majori copia effuſus fuerit. Quoad Prognoſin eſt periculoſus; prout tamen majori copia effunditur ſanguis, prout vel vas majus vel minus ſanguinem emittit, prout cauſæ præcedentes graviores vel leviores ſunt, eo præſagium benignius vel deterius ferendum. Ad curationem obtinendam ſanguinis effuſio ſiſtenda, vaſorumque apertura claudenda, & ad conſolidationem perducenda: dein cauſæ ſpeciales removendæ, ſanandæ. Ad ſanguinis effuſionem ſiſtendam V. S. revulſoria, pro neceſſitate repetenda, plerumque conducit; nec non ligaturæ membrorum ex arte inſtitutæ, cucurbitulæ aliis partibus applicatæ, ſimiliaque revellentia in uſum vocari poſſunt. Externe autem regioni Epigaſtricæ imponenda adſtringentia, interne exhibenda emplaſtica, leniora adſtringentia, traumatica, & urgente neceſſitate opiata, quibus prudenter exhibitis, interpoſitis balſamicis, conſolidatio vaſorum molienda. Cautelâ autem hic opus, ne multum ſive alimenti ſive medicamenti ſimul ingeratur, quoniam tunc ventriculus, adeoque vaſa ejus extenduntur, & ad ſolutionem continui facile perducuntur. Sanguinis effuſione ſublata, clyſmata ex Eccoproticis injicienda, ut & leniſſima Eccoprotica ore exhibenda, ut ſanguis in primis viis effuſus expurgetur; aliter enim ſtagnando putreſceret, & peſſima ſymptomata produceret. Cauſſæ autem vaſorum ſolutionis inquirendæ, & pro ſuo genio curandæ.

§. XXIX. Si ventriculi inflammatio (§. 13.) in cauſ-

caussa sit, noscitur ex dolore ardente, pungente, lancinante, fixo in ipso ventriculi loco, aucto maxime ipso momento, quo aliquid ingeritur, vomitu acutissime dolenti statim ab omni ingesto, cum singultu dolorifico, anxietate summâ & perpetuâ circa præcordia, febri acutissimâ continuâ, ejusque symptomatum catervâ. Prognosis hic tristissima, quoniam hujus vomitus causa perniciosissima. Nulla hic medela superest, quam ut inflammationem resolvere omni ope conetur Medicus per validam sanguinis missionem, pro necessitate sæpius repetendam, medicamenta emollientia, antiphlogistica lenissima, successive parcissimâ copiâ ingesta, ne ventriculus distendatur; per applicata Emplastra, Cataplasmata, Epithemata emollientia, nitrosa, antiphlogistica, Enemata similia, sæpius in die injecta. Hic autem cane & angue pejus vitanda quæcunque acria & vomitoria, hæc enim citissime mortem hic inferunt.

Si autem inflammationi non resolutæ succedens suppuratio & abscessus ventriculi, causa est, noscitur ex inflammatione prægressa non resoluta, supervenientibus suppurationis signis, dolore ab ingestis aucto, vomitu materiæ purulentæ non diu a pastu, emaciatione, atrophia & febre hectica.

Prognosis hic dura, quoniam ulcus ventriculi, nisi sit parvum, recens, & superficiale, vix curam admittit, & nisi sanetur, vomitus cum atrophia, lenta consumtione corporis, & febre hectica, eo ægros deducit, unde neminem redire ajunt. Si abscessus clausus adhuc est, ejus maturatio & ruptio

versus ventriculi cavum per emollientissima procurandus, rupto autem eo tractandus, ut alia interna ulcera; solummodo notaverim, victum hic debere esse tenuissimum, lenissimum, detergentem, parcissima copia simul ingerendum, potum similem, uti jura carnium tenuissima, alterata herbis vulnerariis lenioribus, decocta oryzæ, hordei, panis, lac, serum lactis, cum melle simplici, melle rosaceo, similibusque edulcorata. Medicamenta autem sint ex herbis vulnerariis, balsamicis lenioribus, abstergentibus, consolidantibus, aquis ferratis. Si autem vomitus hicce nimis sæviat, opiatis moderandus.

Si autem scirrhus ventriculi in caussa sit, noscitur ex prægressis ejus caussis, ut est inflammatio ventriculi prægressa, absque resolutione, suppuratione sine bonis signis cessans, remanente sensu ponderis, tanquam si lapis ibi positus foret (ut ægri se exprimere solent), ab ingestis ventriculus moleste afficitur, dolet, nausea & vomitus sequitur sæpissime. Quoad prognosin; vomitus hicce chronicus & pertinax est, mala plurima prædicit, & metum futuri cancri incutit. Cum scirrhus internus curam vix, ac ne vix quidem admittat, omni ope saltem annitendum, ut ejus incrementum impediatur, & quæcunque caussæ scirrhum in cancrum convertentes vitentur, præveniantur, quæ ex historia eorum morborum petenda; vide *Boerhaavii Aph. in Capite de scirrho.* Notabo solummodo, quæcunque nimis acria, nimis moventia, irritantia, hic quam maxime nocere; si quidem hæc scirrhum

bee-

benignum in cancrum horrendum mutant. Infelix ægrotorum ſcirrhis internis laborantium conditio ſæpe eſt, ſi ſeſe curæ ignorantium medicaſtrorum committunt, quippe horum plerique auſibus temerariis quoſvis morbos curandos ſuſcipiunt, eoſque remediis violentiſſimis, ut draſticis purgantibus, emeticis violentiſſimis, ſæpiſſime tractant; ſi jam ſcirrhi interni lateant, ut ſæpe contingit, peſſima & funeſta oriuntur mala ab his cancroſis redditis per remedia illa acerrima, ſumme moventia. Quantum ad victum in ſcirrho ventriculi, hic ſit mitiſſimus, leniſſimus, eupeptus, parca copia ſimul ingerendus. Si autem vomitus hicce urgeat, narcotica exhiberi poſſunt ad hunc moderandum, & pejora ſymptomata præcavenda.

Si autem ex dolore lancinante, pungente, urente, ſcirrhum occupante, maxime aucto, ſimulac quid ingeritur, inſequente ſtatim vomitu, cancri præſentia pateat, anguis latet in herba, & magna malorum caterva expectanda eſt: ſi autem ex hiſce adhuc auctis, & materia ichoroſa, cancroſa, acerrimâ, fœtidâ, cadaveroſa rejecta, cancrum ulceratum eſſe conſtet, Prognoſis triſtiſſima, cum malum eouſque profectum ipſius Apollinis opem reſpuat. Ad vomitum & ſæviſſimos cruciatus leniendos blanda & demulcentia, motum ſedantia, & narcotica exhiberi poſſunt.

Ubi autem gangræna & necroſis vomitum producit, noſcitur ex prægreſſis cauſſis, ut inflammatione ventriculi omnium acutiſſimâ, in qua ſymptomata ſubito ſine cauſa & bonis ſignis ceſ-

sant, pulsu existente parvo, celeri, intermittente, frigore extremorum, sudore frigido, ejectione per vomitum materiæ ichorosæ, lividæ, atræ, cadaverosæ. Hunc autem Vomitum mortis instantis nuncium esse, neque ulla arte curabilem, nisi forsan per demulcentia & narcotica parum leniendum, facile patet.

§. XXX. Ubi autem Vomitus oritur a materie contagiosa (§. 14.) noscitur ex signis horum concomitantium morborum. Prognosis mala est, siquidem delassat, nihilque levaminis ægris plerumque affert. Quod curam attinet ea quæ emolliunt & vias lubricant in initio exhiberi possunt, præsertim si viæ primæ cacochymia obsessæ fuerint: acria autem emetica hic vitanda, quoniam stimulus satis magnus adest, & dispositio inflammatoria, immo & inflammatio ipsa sæpe præsens contraindicet. Cura autem fit per ea, quæ vel venenum domare, vel versus superficiem corporis determinare, excretiones exanthematicas promovere valent: quæ genio eorum morborum sunt accommodanda, & ex historia eorum petenda sunt.

§. XXXI. A materia Podagrica (§. 15.) retentâ, aut ab eadem repulsa, & in ventriculi vasa deposita, Vomitus orti prognosis dubia. Ad hunc curandum, Medicus omnem navare debet operam, ut expellat materiem podagricam in membra & loca consueta, per femoribus oppositos synapismos, vesicatoria, ipsis locis, dolere assuetis, fomenta aromatica salina tepida, & similia attrahentia,

tia, interne autem exhibita Diaphoretica, per motum corporis & similia.

§. XXXII. Si autem pylorus multum angustatus, vel & plane occlusus, a caussis (§. 16.) citatis, vomitum producat, causam vix, nisi conjiciendo, assequitur Medicus, ex vomitu continuo nunc breviori nunc longiori a cibis sumtis intervallo, absque caussa manifesta, nulli remedio cedente; ex conjuncta debilitate, atrophia, emaciatione, alvi excrementis sensim sensimque paucioribus ejectis, imminutis, & tandem vix intra mensem emissis. Prognosis hic dura; quoniam hic ex atrophia & nutrimenti defectu mors exspectanda. Quod curam attinet, illa consisteret in ablatione causarum obstruentium: sed quum causæ hæ vix cognoscuntur, immo si jam notæ essent, curabiles non sunt, saltem rarissime; patet curæ difficultas; Medicus tamen adhibere poterit ea, quæ causis contraria sunt. Ingerantur tantum cibi liquidi, omnium facillime digestiles, & ita fere præparati, ut actiones corporis facere solent, parcissimâ, sed sæpe repetita manu, injicienda clysmata nutrientia, applicanda corpori fomenta, balnea ex nutrientibus conflata, ut, quantum possit fieri, corpori nutrimentum submi-nistretur, & æger sustineatur.

§. XXXIII. Vomitus autem ortus ex causis irritantibus, morbisque in aliis locis hærentibus, ventriculum in consensum rapientibus, (§. 17, 18, 19.) indicatis, noscitur ex signis horum morborum concomitantium: prognosis sequitur horum morbo-

morborum periculum, genium. Cura autem dependet ab ablatione & ſanatione eorum morborum, quæ ex hiſtoria eorum petenda eſt: hæc enim ſingulatim percurrere nimis longum & a ſcopo alienum foret: notaverim ſolummodo, quod, ſi remotio cauſarum vel non, vel non ſatis cito fieri poſſit, Vomitui urgenti occurrendum ſit prudenter, nunc demulcentibus, anodynis, narcoticis, antiſpaſmodicis, nunc ſtomachicis roborantibus, prout morborum concomitantium conditio fert.

§. XXXIV. Vomitus, qui (§. 20.) oritur a Paroxyſmis Hyſtericis, Hypochondriacis, ſibi parumper relinquendus, ſi ſaburra in primis viis adſit & hanc viam affectet; cæterum vero per Antihyſterica, opiata, ſtomachica roborantia intus, extus exhibita compeſcendus, quod plerumque ſuccedere ſolet. Si vero vomitus bilioſus ſuperveniat animi pathematibus calidis, exulare debent acria purgantia & emetica, ſiquidem inde effecta funeſtiſſima producantur, ut *Cl. Hofmannus* docet *in Opuſc. Med. Pract. Dec.* 2. *Diſſert.* 6. Ad hunc autem ſedandum præſcribenda ea, quæ bilis acrimoniam corrigere, demulcere valent, qualia ſunt mucilaginoſa, oleoſoaquea, diluentia, nitroſa, acida tam ex vegetabilibus, quam ex mineralibus, diacodiata; Eccoprotica autem ex rhabarbarinis, caſſia, tamarindis &c. ad bilem per inferiora leniter evacuandam conveniunt. Si vero agitationes inſuetæ in cauſſa fuerint, illis ceſſantibus & vomitus ceſſare

ſolent,

ſolent. Verum ad eum præcavendum, vel & moderandum, conveniunt ea, quæ fibras roborant, ſpirituum motum in ordinem ducunt, hinc hauſtus frigidæ, uſus acido auſterorum gratiorum, ſpirituoſorum, aromaticorum, ſtomachicorum roborantium, ut & opiatorum.

§. XXXV. An autem cauſſa adſit (§. 21.) deſcripta, difficile eſt dignoſcere: plura tamen concurrentia graviditatis ſigna hoc probabile reddunt. Quoad prognoſin; practici notant imprægnatas vomitum huncce, ſi modum non excedat, plerumque facile ferre: ſi vero nimis violentus & ſæpe repetitus ſit, metum incutit, ne ob inopiam novi chyli, humoribus cacochymia, & ob hanc, ut & ob concuſſiones validas, abortus producatur. Si ergo vomitus hi primis menſibus nimis violenti fuerint, plethora adſit, mulierque multum cruoris menſtrui evacuare ſolita fuerit, v. s. in bracchio, prudenter inſtituenda. Diæta ſit tenuis, refrigerans; imperanda quies animi & mentis; veneris uſus ſuſpendatur, vel ſaltem parciſſimus ſit. Medicamenta ſint temperantia, blanda.

§. XXXVI. Vomitus criticus noſcitur ex ſignis coctionis & criſeos prægreſſis, inſequente circa dies judiciales evacuatione materiæ morboſæ, cum euphoria, ſymptomatum levamine, morbi ſolutione. Hicce vomitus optimi præſagii eſt, & quoad curationem nihil requirit, quam ut viæ lubricentur, emolliantur diluentibus ſaponaceis;

E quo-

quoniam natura hoc in caſu plerumque ſibi ſufficit. En B. L. qualemcumque diſſertatiunculam eo ſcopo conſcriptam, ut Legibus Academicis obedirem: in qua ſi quæ bona, hæc clariſſimis Profeſſoribus, eorum, ut & optimorum auctorum ſcriptis, accepta refero; ſi quæ male interpretata, omiſſa, ea mutare, ſupplere velis, etiam atque etiam rogo.

F I N I S.

ANNEXA.

I.

Emeticum in acutarum febrium initio, observatis observandis, sæpe est summe necessarium.

II.

Vomitum vomitu curare generaliter non procedit.

III.

Morbum variolosum per methodum generalem antiphlogisticam absque suppuratione posse curari, nondum firmiter demonstratum videtur.

IV.

Corpora confortant balnea, Bacchus, amor.